

NIJMEGEN EUROPEAN
GREEN CAPITAL 2018

GROENE WANDELROUTE (5 KM)

nijmegen

ONTDEK DE DUURZAME HOTSPOTS VAN HET CENTRUM!

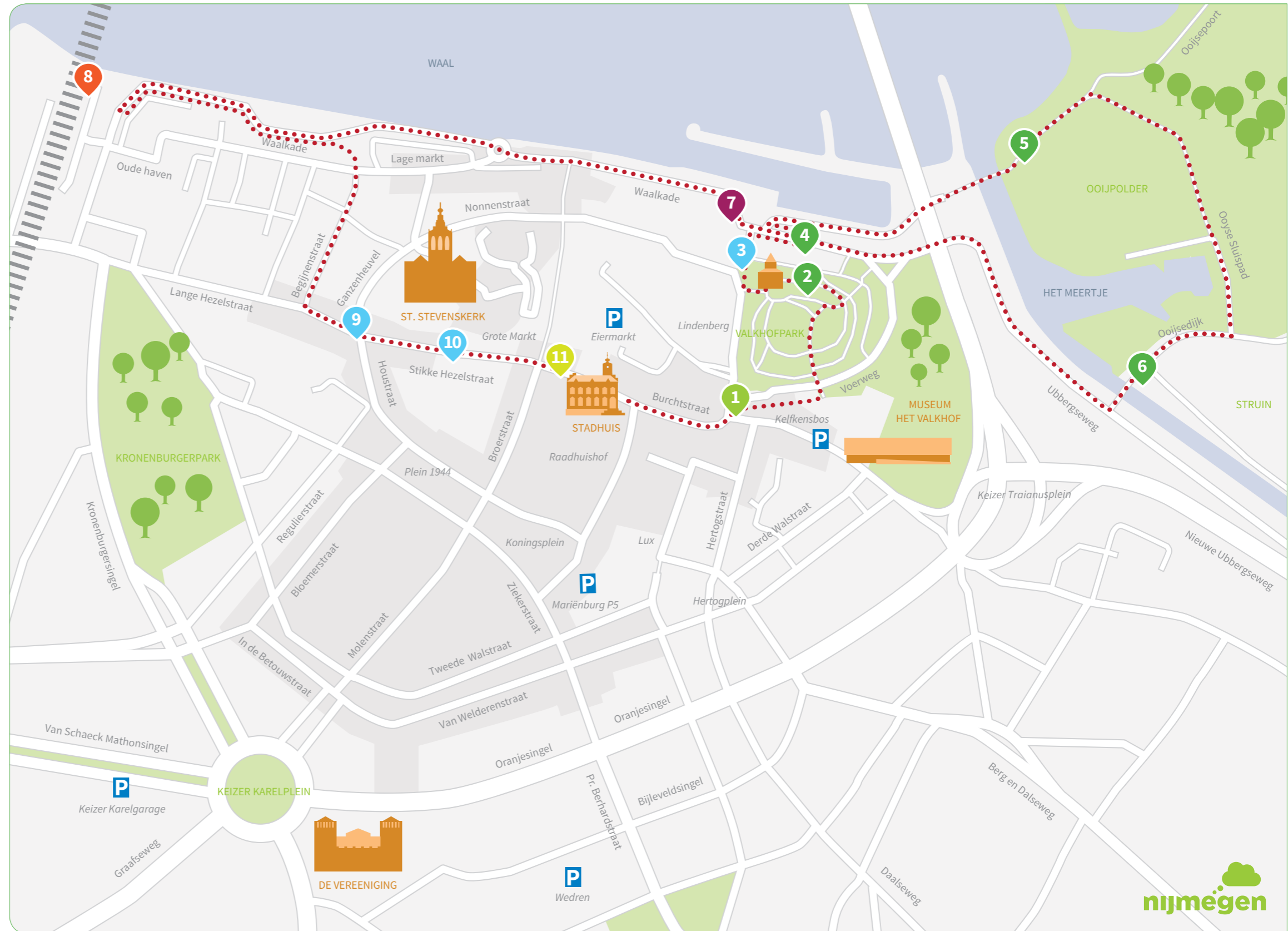
Nijmegen is verkozen tot European Green Capital 2018. Een jaar lang zijn we de duurzame hoofdstad van Europa. Die award verdienen we niet zomaar. Jarenlang is hard gewerkt aan vergroening en verduurzaming van de stad. Wat je daar als inwoner of bezoeker van ziet? Je ontdekt het via de groene routes. Al wandelend of fietsend kun je, met de routekaart op zak, een kijkje nemen bij Nijmeegse projecten die vooroplopen in duurzaamheid.

STADSRUTE – 5 KM

In deze groene stadsroute leiden we je langs elf duurzame hotspots in de stad: bijzondere plekken in en rondom het centrum waarmee Nijmegen zich van haar groenste kant laat zien. Dus trek je sneakers aan, dan nemen we je mee op pad!

www.greencapital2018.nl

PLATTEGROND GROENE WANDELROUTE (5 KM)

LEGENDA

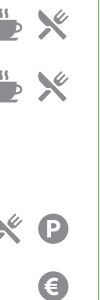
- 1 **BEZOEKERSCENTRUM EGC 2018**
Kelfkensbos
- 2 **UITZICHTPUNT RIVIERPARK**
Valkhofpark
- 3 **WATERTAPPUNT**
Veerpoorttrappen
- 4 **DE BASTEI**
Waalkade 83-84

- 5 **STADSWAARD**
- 6 **ACHTER HET HOLLANDS-DUITS GEMAAL**
Dijkgraaf van Wijckweg
- 7 **WALK OF WASTE**
Waalkade
- 8 **FIETSBRUG DE SNELBINDER**
- 9 **WATER KUNSTWERK**
Ganzenheuvel/Lange Hezelstraat

- 10 **WATERTRAP**
Stikke Hezelstraat
- 11 **DUURZAAM STADHUIS**
Burchtstraat/Korte Nieuwstraat 6

Eten, drinken en parkeren in de directe omgeving mogelijk
Toegangsprijs te betalen

ONTDEK DE DUURZAME HOTSPOTS VAN HET CENTRUM!

BEZOEKERSCENTRUM EGC 2018

Begin je route in het Bezoekerscentrum van Nijmegen European Green Capital 2018. Hier vind je alles wat je wilt weten over activiteiten die we organiseren in het kader van Nijmegen European Green Capital 2018: tentoonstellingen, workshops, uitstapjes, én wandel- en fietsroutes, voor als je verder op stap wilt. Ook kun je hier terecht als je wilt weten hoe je meedoet aan Nijmegen European Green Capital. En je vindt er alles over onze organisatie en onze

partners. Het centrum dankt zijn natuurlijke uitstraling aan het gebruik van boomstammen en circulaire materialen. Een fijne habitat voor de flora en fauna in de buurt. www.greencapital2018.nl

ROUTEVERVOLG → wandel vanaf het centrum het Valkhofpark binnen en loop naar de witte balustrade achter de St. Nicolaaskapel.

UITZICHTPUNT RIVIERPARK (Valkhofpark)

Je staat hier op één van de oudste plekken van Nijmegen. In de 13e eeuw vormde zich hier een stuwwal, waardoor dit punt van de stad nu ver verrijst boven de rivier en je een fraai uitzicht hebt over het vlakke landschap van de Betuwe. De Bataven – en later ook de Romeinen – maakten dankbaar gebruik van het overzicht dat deze locatie hen bood.

Maar wát is het uitzicht in die eeuwen veranderd! Nu zie je aan de overkant van de Waal het nieuwe rivierpark liggen. Om de bewoners te beschermen tegen hoogwater verschoof Rijkswaterstaat de dijk bij Nijmegen-Lent 350 meter landinwaarts. Daarmee is de Waal op dit punt dubbel zo breed geworden. Bovendien ontstond hartje stad een nevengeul van vier kilometer lang: de Spiegelwaal! Daarnaast kreeg Nijmegen er midden in de Waal een langgerekt eiland bij: Veur-Lent. En zie je de kade aan de overkant? Dat is de Lentse Warande. 's Zomers een fijne plek om te relaxen.

ROUTEVERVOLG → daal aan de zijde van De Lindenberg de Valkhoftrappen af, tot aan de Veerpoorttrappen (die naar de Waalkade lopen).

WATERTAPPUNT (Veerpoorttrappen)

Dorst gekregen onderweg? Dan kun je gratis bijtanken bij het watertappunt. Het is één van de vele punten in de stad waar je dag en nacht vers kraanwater kunt drinken. De watertappunten zijn een initiatief van waterbedrijf Vitens, de Vierdaagsefeesten en Join the Pipe, een organisatie die zich inzet voor het gebruik van kraanwater. Ze zijn ontwikkeld met het idee plastic zwerfafval tegen te gaan. Jaarlijks worden in Nederland 182 miljoen plastic

drinkflesjes weggegooid (500.000 per dag!). Als je weet dat je op meerdere punten in de stad gratis kraanwater kunt drinken, hoef je geen drinkflesje mee te nemen (en op straat te dumpen, grrr). Op zoek naar andere tappunten? Je vindt ze onder andere op de Grote Markt, de Ganzenheuvel, bij het Vlaams Arsenaal en op de hoek van de

Burchtstraat, naast duurzaam warehouse Van Nature.

ROUTEVERVOLG → daal de trappen af richting de Waal en ga beneden direct rechtsaf, richting de Bastei.

DE BASTEI

Vitale stad | Samen gezond en groen

Oud en toch spiksplinternieuw: de Bastei, het centrum voor natuur en cultuurhistorie. De Bastei vertelt het verhaal van de rivier, van toen en nu. Duik het museum in en beleef hoe de rivier hier stad en natuur verbindt. Ga op reis door het verleden, heden en toekomst. Ontdek de flora en fauna van het Gelderse rivierengebied. En ga aan

de slag in de Bastei Academie. De Bastei opent medio mei haar deuren. Voor die tijd wordt er proefgedraaid. Dus misschien kun je alvast een kijkje nemen. Zie voor actuele informatie: www.debastei.nl

ROUTEVERVOLG → wandel terug richting de Veerpoorttrappen. Steek vervolgens over naar de Lindenberghaven. Wandel onder de Waalbrug door naar de Ooijpoort-brug en ga deze over.

STADSWAARD

Vitale stad | Samen gezond en groen

Net achter de Waalbrug ligt de Ooijpoort, beter bekend als het wiebelbruggetje. Het leidt je óver het Meertje naar een fraai stukje natuur, de Stadswaard. En dat op slechts enkele minuten loopafstand van het stadscentrum! Dit uiterwaardengebied kreeg de afgelopen jaren een nieuwe impuls. Op de plek van de oude, bijna dichtgeslibde geul ligt nu een veel grotere nevengeul van de Waal. Deze heeft stroomafwaarts een open verbinding met de Waal. Waarom die geul er kwam? Zo heeft de Waal meer invloed op de natuur in de Stadswaard. De rivier zet zand, klei, stukken hout, stekjes en zaden af aan de oevers. Meer water betekent ook meer leven: het trekt waterplanten, watervogels, vissen en andere waterdiertjes aan. Aan het water en in de weilanden kom je trouwens ook grote grazers tegen.

ROUTEVERVOLG → keer je rug naar de Waal en loop richting de Ooi. Neem bij de eerste splitsing het pad richting de vier hoogbouwtorens op de stuwwal. Ga door het hek het Ooyse Sluispad op en loop door tot aan de Ooyse dijk. Ga rechtsaf richting het Holland-Duits Gemaal (of klim over de dijk en volg het zandpad tot aan het gemaal).

ROUTEVERVOLG → keer je rug naar de Waal en loop richting de Ooi. Neem bij de eerste splitsing het pad richting de vier hoogbouwtorens op de stuwwal. Ga door het hek het Ooyse Sluispad op en loop door tot aan de Ooyse dijk. Ga rechtsaf richting het Holland-Duits Gemaal (of klim over de dijk en volg het zandpad tot aan het gemaal).

ACHTER HET HOLLANDS-DUIJS GEMAAL

Vitale stad | Samen gezond en groen

Aan het begin van de Ooijpolder ligt het **Hollands-Duits gemaal**. Het werd in 1933 gebouwd om water uit de Ooijpolder en de aansluitende Duitse polder af te voeren via het Meertje in de Waal. Achter het gemaal vind je enkele bijzondere plekken. Zoals de **vistrap**: een speciaal bouwwerk dat ervoor zorgt dat vissen hun route naar de rivier vinden. In **fruituin de Ooijgaard** komt ieder jaar een rijkelijk bloemen- en kruidenmengsel tot

bloei. De tuinders telen fruit en kweken hagen zonder gebruik van kunstmest of chemische bestrijdingsmiddelen. De Ooijgaard werkt geheel biologisch en gebruikt de principes van de permacultuur. Aan dezelfde weg vind je **Struïn**, een centrum voor natuurpedagogiek voor kinderen van 2 tot 13 jaar. Struïn introduceerde – naar Scandinavisch model – de eerste natuur-BSO in Nederland. Inmiddels horen er ook een kinderdagverblijf en een natuurclub bij. Bovendien zet Struïn regelmatig schoolprojecten op met als doel de verbondenheid met de natuur te stimuleren. Ook **Schooltuin de Wielewaal** brengt kinderen in aanraking met de natuur. Sinds 2010 geeft een team van vrijwilligers kinderen uit de stad les in moestuinieren.

ROUTEVERVOLG → wandel terug naar het Hollands-Duits gemaal en ga vervolgens rechtsaf de Ubbergseweg op, richting de Waalbrug. Ga onder de brug door en vervolg je weg naar de Waalkade. Direct aan het kade, bij kunstwerk de Romeinse Cijfers (schuin tegenover het casino) start de Walk of Waste.

ROUTEVERVOLG → wandel terug naar het Hollands-Duits gemaal en ga vervolgens rechtsaf de Ubbergseweg op, richting de Waalbrug. Ga onder de brug door en vervolg je weg naar de Waalkade. Direct aan het kade, bij kunstwerk de Romeinse Cijfers (schuin tegenover het casino) start de Walk of Waste.

WALK OF WASTE (Waalkade)

Circulaire economie | Alles is van waarde

Niet te missen: de 24 kunstafvalbakken langs de Waalkade. Deze zijn door kunstenaars omgevormd tot art-bins. De afvalbakken maken deel uit van de Walk of Waste, een route van 1,5 kilometer over de kade. Doel is mensen bewust te maken van het plastic afval dat (vanaf de Waalkade) in de Waal, andere rivieren en de zee terecht komt. Voor vissen en ander waterleven is dit plastic funest. Net als voor mensen. Daarom: gooi plastic afval netjes weg, in de art-bins. En voorkom dat het de rivier inwaait en afdrijft naar zee.

ROUTEVERVOLG → loop de Walk of Waste af en stop bij de fietsbrug recht voor je.

FIETSBRUG DE SNELBINDER

Slimme mobiliteit | Duurzaam op weg

Het leverde in 2004 een spektakel op: de plaatsing van fietsbrug De Snelbinder, direct naast de bestaande spoorbrug over de Waal. Vier drijvende hijskranen hesen het ding op z'n plek. De brug is vooral een uitkomst voor mensen die in de Waalsprong wonen. Die zijn tien minuten sneller ter plekke dan wanneer ze de route over de oude

Waalbrug pakken. Op meerdere plekken kun je de brug op en af. Ook op het eiland Veur-Lent, met een extra 'lome' trap. En voor wie oog heeft voor detail: let eens op de spijlen van het hek. Over de hele lengte van de brug vormen die het woord 'Waal' in spiegelbeeld.

ROUTEVERVOLG → wandel terug naar kunstwerk het Labyrinth en van daaruit richting centrum. Steek eerst de Oude Haven over en loop door de Korte Brouwerstraat en de Begijnenstraat tot aan de Lange Hezelstraat. Ga linksaf omhoog en loop door tot aan de Ganzenheuvel.

WATERIS KUNSTWERK

Klimaatadaptatie | Leven met water

Dit kunstwerk bestaat uit een watertafel, waarvan de poten zijn gevormd uit de letters WAT ER IS. Hou je van puzzelen? Door de letters te combineren, kun je verschillende woorden en zelfs zinnen vormen ('water is',

'wat er is', 'wat is er', 'is er wat'). Bij dit kunstwerk horen ook twee bronzen putten. Deze staan op de plek waar gravers tijdens de herinrichting van het plein resten van twee historische waterputten vonden. Zie je op een van de putten de Romeinse spreuk *cedo nulli* staan? Het betekent: ik wijk voor niets/niemand. Een tekst die

de Romeinen gebruikten om indringers angst aan te jagen. Een mooie hint naar het verleden van Nijmegen. Tegelijkertijd verwijst de spreuk naar een typische eigenschap van water: water zoekt zijn eigen weg, gaat zijn eigen gang. Dit kunstwerk vormt het eindpunt van afgekoppeld regenwater in een groot gebied in het stadscentrum. Ook de watergoot in de Stikke Hezelstraat en De Bedriegertjes bij het Koningsplein zijn onderdeel van dit watersysteem. Het afkoppelen van regenwater is een van de speerpunten van het Waterplan Nijmegen.

ROUTEVERVOLG → wandel via de Stikke Hezelstraat verder omhoog richting de Grote Markt.

WATERTRAP (Stikke Hezelstraat)

Klimaatadaptatie | Leven met water

Nóg een waterkunstwerk: de Cascade. Via deze goot (of eigenlijk: watertrap) stroomt het schone regenwater dat op de Grote Markt wordt opgevangen en verzameld naar het Wateris kunstwerk op de Ganzenheuvel. En dat gaat snel, op een helling van bijna negen procent! De goot draagt bij aan het duurzaam hergebruik van regen-

water. Hij maakt deel uit van het Waterplan Nijmegen. Gemeente Nijmegen stelde dit plan op samen met waterpartners als zuiveringsschappen, drinkwaterleveranciers en polderdistricten. Leuk weetje over de straat: 'stik' betekent in Nijmeegs stadsdialect 'steil'.

ROUTEVERVOLG → maak je klim af naar de Grote Markt en loop rechtdoor via de Burchtstraat naar het stadhuis.

DUURZAAM STADHUIS

Energietransitie | Blij met zon en wind

Het stadhuis is hard op weg om energie-neutraal te worden. Dat lukt al heel aardig dankzij zonnepanelen, een groen dak, dubbel- en driedubbel glas en ledverlichting. Alles in het kader van de route naar nul procent CO₂-uitstoot. Nijmegen wil in 2045 energieneutraal zijn. Dit is één van de hoofddoelen van de Duurzaamheidsagenda van de gemeente uit 2011. Vanuit de markt en bij particulieren ontstaan steeds meer initiatieven op het gebied van energie-

besparing en duurzame energieopwekking. Om deze beweging optimaal te benutten, werken overheden, particulieren, marktpartijen en maatschappelijke organisaties gezamenlijk aan de overstap naar duurzame energie. Dit doen ze via het programma Power2Nijmegen. Inmiddels nemen er 200 mensen aan deel. Samen vertegenwoordigen zij zo'n 60 organisaties. Met deze co-creatie hoopt de gemeente de kennis en creativiteit in de stad te ontsluiten en bundelen. Daarmee creëert ze ook economische kansen.

ROUTEVERVOLG → wandel je verder rechtdoor, dan kom je weer uit bij Bezoekerscentrum Nijmegen European Green Capital 2018.